

تخلفات پزشکی و راههای پیشگیری از آنها

گردآوری

دکتر حسین صالحی مقدم

مشمولین آیین نامه انتظامی رسیدگی به تخلفات پزشکی و حرفه های وابسته

- برابر ماده 1 آیین نامه انتظامی تخلفات افراد زیر مشمول رسیدگی در سازمان نظام پزشکی هستند:
- 1- کلیه اعضای رسمی سازمان شامل،
پزشکان، دندانپزشکان، داروسازان، متخصصین علوم آزمایشگاهی، ماماها
وليسانسيه های گروه پروانه دارپزشکی
- 2- کلیه فارغ التحصیلان رشته های کادانی، کارشناسی، کارشناسی
ارشد و بالاتر در همه رشته هاییکه فعالیت آنها نیاز به اخذ مجوز از
وزارت بهداشت و یا سازمان نظام پزشکی دارند.
- یعنی کلیه شاغلین در مراکز، درمانی، تحقیقاتی، آموزشی، بهداشتی، در
بخش های خصوصی، دولتی، تعاونی، خیریه مشمول هستند

دلایل افزایش شکایت از کادر درمان

- 1- آگاهی جامعه از حقوق خود
- 2- تبلیغات نادرست
- 3- افزایش خدمات غیر ضروری
- 4- رفتار کادر درمان
- 5- تشویق وکلا و حقوقدانان
- 6- تحریک همکاران

راههای کاهش شکایات

- 1- افزایش دانش و مهارت
- 2- پایبندی به قانون
- 3- رعایت اخلاق
- 4- برقراری رابطه مناسب کادر درمان با بیمار
- 5- مستند سازی های لازم

مراجع قانونی رسیدگی کننده به شکایات

- 1- نظام پزشکی
- 2- دادسرای های عمومی و ویژه جرایم پزشکی
- 3- شورای حل اختلاف
- 4- معاونت درمان و شبکه های بهداشت و درمان
- 5- تعزیرات حکومتی
- 6- سامانه 190 (1690 سابق)

انواع شکایات پزشکی

- 1- حقوقی (مدنی) ، غرامت مالی
- در قانون مجازات اسلامی 1392 مبنای مسئولیت کادر درمان، تقصیر مفروض است مگر اینکه عدم تقصیر به اثبات برسد
- 2- کیفری (دیه وارش و قصور پزشکی و جرم عمومی)
- 3- انتظامی

مصادق شکایات کیفری

- 1- صدور گواهی های خلاف واقع (و انتظامی)
- 2- فاش کردن اسرار بیمار (و انتظامی)
- 3- قصور پزشکی (و انتظامی)
- 4- عدم اخذ برایت و رضایت (و انتظامی)
- 5- سقط جنین جنایی

مصادق شکایات انتظامی

- 1- نحوه درمان
- 2- تحمیل هزینه اضافی
- 3- عدم رعایت اخلاق پزشکی

شکایات تعزیراتی

- 1- تعزیرات یک مرجع رسیدگی به کلیه تخلفات همه صنوف است و بازوی قضایی قوه مجریه و مستقل از قوه قضاییه است
- 2- اکثر رسیدگیها به شکایات پزشکی در تعزیرات با واسطه کارشناسی کمیسیون ماده 11 دانشگاه انجام میشود مگر نقض آیین نامه و قوانین امور پزشکی

شکایات واصله به شورای حل اختلاف

- 1- شوراهاى حل اختلاف زیر مجموعه قوه قضائیه هستند
- 2- اولویت رسیدگی بر مبنای صلح و سازش و تهیه گزارش اصلاحی
- 3- در صورت عدم سازش پرونده به دادسرا ارجاع میشود

شکایات واصله به معاونتهای درمان

- 1- بررسی کارشناسی توسط کارشناسان مربوطه
- 2- مختومه کردن شکایت با رایزنی با شاکی و مشتکی و اخذ رضایت دو طرف
- 3- در صورت وقوع تخلف یا قصور واضح ارجاع پرونده به کمیسیون ماده 11 دانشگاه

مراحل رسیدگی به شکایات انتظامی

- 1- وصول شکایت توسط افراد و یا مراجع قانونی
- 2- ارجاع پرونده به دادستان و یا دادیار انتظامی
- 3- بررسی کارشناسی توسط اعضای دادرای انتظامی
- 4- منع تعقیب
- 5- صدور کیفرخواست
- 6- هیات بدوی و صدور آراء تبریه و یا محکومیت انتظامی
- 7- اعتراض به تجدید نظر استان و هیات عالی انتظامی

مراحل رسیدگی به شکایات حقوقی و کیفری

- 1- وصول شکایت و دستور دادستان عمومی و انقلاب به دادیار و یا بازپرسی جهت بررسی شکایت
- 2- انعکاس اظهار نظر دادیار یا بازپرس به دادستان
- 3- صدور منع تعقیب و یا کیفرخواست
- 4- صدور رای برایت و یا محکومیت توسط دادگاه
- 5- اعتراض به مراجع بالاتر

مرور زمان بر شکایات پزشکی

- 1- انتظامی مشمول مرور زمان است (تبصره ذیل ماده 6 آیین رسیدگی دادرها و هیاتهای انتظامی)
- 2- کیفری و حقوقی مرور زمان ندارد

قصور چیست؟

- 1- برای اینکه بتوانیم بگوییم فردی مرتکب قصور شده ، باید این فرد در برابر فرد دیگری مسئولیت داشته باشد
- 2- باید در اجرای وظیفه و یا مسئولیت خودش کوتاهی کرده باشد
- 3- در قبال این کوتاهی ، فرد مقابل دچار آسیب و زیان شده باشد

زمان نسبت دادن قصور به کادر درمان

- 1- پزشک و کادر درمان باید مراقبت پزشکی و درمان بیمار را پذیرفته باشند (اقدامات درمانی در مواقع اورژانس بمعنی پذیرش کادر درمان است)
- 2- ترک اقدامات درمانی منطبق بر معیارهای پزشکی و یا انجام اعمال مغایر با آنها توسط کادر درمان
- 3- در نتیجه این اقدامات نابجا بیمار متحمل آسیب مالی و یا بدنی شده باشد

انواع قصور پزشکی

- 1- بی مبالاتی
- 2- بی احتیاطی
- 3- عدم مهارت
- 4- عدم رعایت نظامات دولتی

بی مبالاتی

- 1- پزشک وکادر درمان از انجام اقدامات درمانی علمی پذیرفته شده ضروری برای بیمار غفلت کرده مثلا عدم انجام
- رادیوگرافی در موارد احتمال شکستگی و یا عدم ضد عفونی صحیح در مواقع تزریق و...

بی احتیاطی

- انجام اقداماتی که در اثر بی دقتی و بی توجهی رخ میدهد
- مثلاً:
- جا گذاشتن گاز، قیچی و.... در بدن بیمار بعد از جراحی،
- در اینجا پرستار و کارشناس اتاق عمل و جراح همه بی احتیاطی کرده اند
- پاره کردن روده در عمل کیسه صفرا
- تزریق داروی عضلانی بصورت وریدی و یا بلعکس توسط پرستار در اثر بی توجهی به دستور پزشک

عدم مهارت

- ناتوانی در انجام امور تخصصی خاص که پزشک توانایی انجام آنرا ندارد که میتواند بعلت تازه کار بودن و کم تجربگی باشد
- بعبارت دیگر عدم مهارت یعنی عدم بهره بردن کافی از دانش پزشکی بصورت عملی و علمی
- مثلاً: خانم جوانی در اولین بارداری بدنبال سقط جنین دچار خونریزی شده و توسط متخصص زنان ویا در نقاط کم برخورد دار توسط ماما (غیرقانونی است) کورتاژ و در اثر بی احتیاطی رحم سوراخ و قسمتی از روده وارد رحم شده و پزشک تصور میکند که هنوز بخشی از جفت باقیست دوباره کورت کشیده و روده را هم پاره و در نهایت بعلت خونریزی زیاد برای ترمیم روده با کمک جراح مجبور به هیسترکتومی و محرومیت دائم مادر از بچه دار شدن میشود

عدم رعایت نظامات دولتی

- منظور از نظامات، نظامات خاص حرفه های پزشکی و وابسته شامل:
- عدم رعایت کلیه قوانین، آیین نامه های نظام پزشکی و وزارت بهداشت، بخشنامه های مراکز علمی و درمانی و قوانین، دستورالعملها و بخشنامه های قانونگذار و مقامات صلاحیتدار امور پزشکی
- مثلاً :
- عدم پذیرش بیماران اورژانس، داروهای ممنوعه، تحمیل هزینه غیر ضروری، ایجاد رعب و وحشت در بیمار، تبلیغات گمراه کننده و..

مجازات های منتسب به عدم رعایت نظامات

- 1- عدم رعایت نظامات دولتی، علاوه بر محکومیت های کیفری و حقوقی (جبران خسارت) ممکنست منجر به محکومیت انتظامی پزشکی و کادر درمان هم بشود
- 2- مواردی از عدم رعایت نظامات که بصورت خطا اتفاق افتاده ولی سبب ضرر و زیان و آسیب به اشخاص دیگر نشده باشد موجب مجازات کیفری نمی شود (تخلف انتظامی)

قصور ترکیبی

- سقط جنین و مرگ مادر (عدم مهارت و عدم رعایت نظامات)
- بستن شریان بجای لوله رحمی، (عدم مهارت و بی احتیاطی)
- تجویز داروی الف بجای داروی ب (عدم بهره وری از دانش و.)

شرایط عدم وقوع قصور در امور پزشکی

- 1- اقدامات کادر درمان منطبق بر قانون باشد
- 2- نیت درمان بیمار را داشته باشند (عدم سوء نیت)
- 3- هنگام انجام اقدامات درمانی موارد اخلاقی و مشروع رعایت گردد
- 4- موازین علمی پزشکی رعایت شده باشد
- 5- اخذ رضایت نامه و برایت نامه

مشمولین آیین نامه انتظامی رسیدگی به تخلفات پزشکی و حرفه های وابسته

- برابر ماده 1 آیین نامه انتظامی تخلفات افراد زیر مشمول رسیدگی در سازمان نظام پزشکی هستند:
- 1- کلیه اعضای رسمی سازمان شامل،
پزشکان، دندانپزشکان، داروسازان، متخصصین علوم آزمایشگاهی، ماماها
وليسانسيه های گروه پروانه دار پزشکی
- 2- کلیه فارغ التحصیلان رشته های کادانی، کارشناسی، کارشناسی
ارشد و بالاتر در همه رشته هاییکه فعالیت آنها نیاز به اخذ مجوز از
وزارت بهداشت و یا سازمان نظام پزشکی دارند.
- یعنی کلیه شاغلین در مراکز، درمانی، تحقیقاتی، آموزشی، بهداشتی، در
بخش های خصوصی، دولتی، تعاونی، خیریه مشمول هستند

مواد آیین نامه رسیدگی به تخلفات انتظامی حرف پزشکی و وابسته

- این آیین نامه که در اجرای مجازاتهای تبصره 1 ماده 28 قانون سازمان نوشته شده شامل 41 ماده و 7 تبصره در شهریور 1390 نگاشته و به تصویب شورای عالی سازمان نظام پزشکی رسیده است
- تبصره 1 ماده 28 قانون سازمان:
- عدم رعایت موازین شرعی و قانونی و مقررات صنفی و حرفه ای و شغلی و سهل انگاری در انجام وظایف قانونی بوسیله شاغلین حرف پزشکی و وابسته به پزشکی تخلف محسوب و متخلفین با توجه به شدت و ضعف عمل ارتكابی و تعدد و تکرار آن حسب مورد به مجازاتهای زیر محکوم میگردند:
- بندهای (الف)، (ب)، (ج)، (د)، (ه) و (و)

ماده 2 انتظامی

- شاغلین حرف پزشکی و وابسته بدون توجه به ملیت، نژاد، مذهب، موقعیت سیاسی اجتماعی و اقتصادی بیماران مکلف به انجام حداکثر تلاش ممکن در حدود وظایف و اختیارات قانونی حرفه ای خود می باشند

ماده 3 آیین نامه

- شاغلین حرفه های پزشکی و وابسته باید طبق موازین علمی، شرعی و قانونی با رعایت نظامات دولتی، صنفی (آیین نامه های سازمان نظام پزشکی) و حرفه ای انجام وظیفه کرده و از هرگونه سهل انگاری در انجام وظایف قانونی بپرهیزند
- معمولاً اکثر تخلفات پزشکی زیر مجموعه این بند قرار دارند

ماده 4 این نامه

- شاغلین حرفه های پزشکی و وابسته حق افشای اسرار و نوع بیماری، بیمار را ندارند مگر به حکم قانون مصوب مجلس شورای اسلامی

ماده 5

- شاغلین حرف پزشکی موضوع ماده 1 این قانون موظف
- پذیرش آن تعداد بیمار هستند که بعد از تشخیص و اعلام سازمان نظام پزشکی، حسب مورد انجام خدمات آنان در یک زمان مناسب میسر باشد

ماده 6

- انجام امور شون خلاف پزشکی توسط شاغلین حرف پزشکی و...ی و وابسته ممنوع است
- مانند سیگار در انظار عمومی، مشروبات الکلی، صدور گواهی های خلاف واقع

ماده 7

- تحمیل مخارج غیر ضروری به بیمار که مصادیق آن توسط کمیته کارشناسی دادسرا و هیاتهای بدوی تعیین میشود

ماده 8

- ایجاد رعب و هراس وحشت و غیر واقعی جلوه دادن وخامت بیماری ممنوع است
- پزشک میتواند بنحو مقتضی بیمار وبستگانش را در جریان عوارض و وخامت احتمالی بیماری قرار دهد

ماده 9

- تجویز داروهای روان گردان که حالت اعتیاد ایجاد کند بجز در موارد بیماریهای لاعلاج و ضرورتهای درمانی ممنوع است

ماده 10

- رعایت تعرفه های مصوب بخش خصوصی و دولتی در همه مراکز

ماده 11

- عدم دریافت هرگونه وجهی خارج از صندوق موسسات پزشکی توسط حرف پزشکی و وابسته

ماده 12

- همکاری شاغلین حرف پزشکی و حرفه های وابسته در زمان بحرانها با اعلام سازمان و سایر مراجع قانونی

ماده 13

- جذب و هدایت بیمار از بخش دولتی و خیریه به خصوصی و بلعکس برای استفاده مادی ممنوع است

ماده 14

- جذب بیمار به صورت خلاف شونات پزشکی و یا تبلیغات
گمراه کننده و یا دادن پورسانت و...ممنوع است

ماده 15

- انتشار مقالات و تشریح مطالب فنی و حرفه ای خارج از ضوابط علمی پزشکی که جنبه گمراه کنندگی داشته باشد ممنوع است

ماده 16

- شاغلین حرف پزشکی نباید از عناوینی که مورد تایید وزارت بهداشت نیست استفاده کنند

ماده 17

- تجویز داروهای خارج از فارماکوپه وزارت بهداشت و یا بدون تایید سازمان نظام پزشکی و یا انجمن های علمی ممنوع است

ماده 18

- پزشک معالج و کادر درمان مسئول ادامه درمان در حد توانایی و تخصصش است بجز موارد ضروری مگر اینکه بیمار و یا بستگانش مایل نباشند که در اینصورت باید رضایت از آنها برای عدم ارائه درمان اخذ شود

ماده 19

- در صورت ضرورت به مشاوره، انتخاب پزشک مشاور با پزشک معالج است و اگر بیمار یا بستگان او بدون اذن پزشک معالج از پزشک دیگری درخواست مشاوره نمایند پزشک معالج حق دارد از ادامه درمان بیمار بجز موارد اورژانس خوداری کند

ماده 20

- فروش دارو و محصولات آرایشی و بهداشتی و تجهیزات پزشکی توسط شاغلین حرفه های پزشکی در محل کار ممنوع است مگر با مجوز از وزارت بهداشت

ماده 21

- دستورات دارویی و درمانی با یدعلاوه بر توضیح شفاهی بصورت خوانا توسط پزشک و حرف پزشکی در نسخه قید گردد

ماده 22

- صدور هر نسخه باید بر اساس شرایط بیمار و اصول علمی انجام شود

ماده 23

- حضور مسئولان فنی موسسات در ساعات موظف الزامی است

ماده 24

- اندازه و سایر مشخصات سرنسخه ها ، تابلو و درج آگهی باید طبق ضوابط سازمان نظام پزشکی باشد

ماده 25

- بکارگیری افراد فاقد صلاحیت در امور پزشکی و حرفه های وابسته در موسسات و مطب ممنوع است

ماده 26

- شاغلین حرف پزشکی باید نشانی، تغییر نشانی و تعطیلی مطب و موسسات پزشکی خود را به سازمان نظام پزشکی محل اعلام نمایند

ماده 27

- شاغلین حرف پزشکی مکلف به انجام اقدامات پزشکی اورژانس مناسب برای نجات جان بیمار بدون فوت وقت می باشند

ماده 28

- مسئولان فنی موسسات پزشکی دولتی، خیریه، خصوصی مکلف به رعایت قوانین وزارت بهداشت و سازمان نظام پزشکی و ضوابط علمی و حرفه ای ذیربط باشند

ماده 29

- در صورت اتمام اعتبار و یا ابطال پروانه مطب ، شاغلین حرف پزشکی مجاز به فعالیت پس از آن نمی باشند

ماده 30

- بکارگیری و استفاده از افراد دارای صلاحیت در امور پزشکی و حرف وابسته ولی فاقد پروانه مطب در موسسات پزشکی ممنوع است بجز متعهدین خدمت به وزارت بهداشت در مراکز دولتی

ماده 31

- شاغلان حرف پزشکی منحصرًا میتوانند به درمان بیمارانی بپردازند که در دوران تحصیل دوره آموزشی آن را طی و مدارک لازم را از مراکز مجاز مورد تایید وزارت بهداشت اخذ نموده باشند
- موارد اورژانس از این ماده مستثنی است

ماده 32

- مدارک فارغ التحصیلان حرف پزشکی خارج از کشور باید به تایید وزارت بهداشت برسد و برای فعالیت پروانه های قانونی را کسب نمایند

ماده 33

- ان گروه از پزشکان طب مکمل در صورتی مجاز به فعالیت هستند که دوره آموزشی مربوطه را در مراکز مورد تایید وزارت بهداشت گذرانده و مجوز فعالیت در آن رشته به تایید سازمان نظام پزشکی رسیده باشد

ماده 34

- اگر صاحبان حرف پزشکی به مشکلات روحی ، روانی وجسمانی مبتلا شوند که منجر به اختلال در فعالیتهای درمانی آنها شود در کمیسیون 5 نفره تعیین تکلیف میشوند

ماده 35

- درج هر گونه تبلیغات در حیطه دارویی، خوراکی، آشامیدنی، آرایشی، بهداشتی، مکمل های غذایی تجهیزات پزشکی و کلیه خدمات پزشکی، تشخیصی، درمانی و پیشگیری بدون اخذ مجوز کتبی تبلیغات از سازمان نظام پزشکی ممنوع است

تبصره 1 ماده 496 قانون مجازات اسلامی

هرگاه پرستار یا بیمار بداند دستوری که پزشک داده اشتباه است و به این دستور اشتباه عمل کند در اینجا پزشک ضامن نیست و در اینحالت صدمه و خسارت وارده به بیمار و یا پرستار مربوط میشود

توصیه های قانونی و قضایی

- 1- هیچگاه قول صد در صدی و تضمینی درمان به بیمار و همراهان وی ندهید
- 2- تمام اقدامات درمانی و دستورات داده شده را در پرونده مربوطه بر اساس واقعیت ثبت کنید
- 3- به هیچ وجه عنوان در مورد اقدامات درمانی همکاران خود اظهار نظر نکنید (شاسد قربانی بعدی خود شما باشید)
- 4- بهیچ عنوان تجویز تلفنی (موردی که در آنکالی ها شایع است و یا در مهمانی ها بدون دیدن بیمار تجویز میشود)
- 5- مهر خود را در اختیار هیچکس قرار ندهید
- 6- بهیچ عنوان پولی به بیماران شاکی ندهید
- 7- همواره مراقب منشی و سایر همکارانتان و دستیاران خود باشید
- 8- هنگام دریافت احضاریه خونسردی خود را حفظ کنید

با تشکر از همکاران حاضر در جلسه